

عنوان مقاله:

مطالعه تطبیقی داستان رزم کیخسرو و افراسیاب در نگاره های شاهنامه بایسنغری و طهماسبی با رویکرد ساختارگرایانه ولادمیر پراپ

محل انتشار:

دوفصلنامه مطالعات بین رشته ای ادبیات، هنر و علوم انسانی، دوره 2، شماره 2 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسندگان:

غلامحسین رحیم زاده - دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه پژوهش هنر، موسسه آموزش عالی فردوس، مشهد، ایران

محبوبه ذباح - دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه پژوهش هنر، موسسه آموزش عالی فردوس، مشهد، ایران

علی ذباح - کارشناس ارشد نقاشی، گروه نقاشی، دانشکده هنر، یزد، ایران

خلاصه مقاله:

در دوره ایلخانان، نخستین نسخ مصور شاهنامه تولید شد و اشعار فردوسی، زمینه ای مناسب برای تصویرسازی قرار گرفت. موضوع نگاره «نبرد کیخسرو با افراسیاب» در شاهنامه بایسنغری و طهماسبی، الهام گرفته از اشعار فردوسی است که در هر دو نسخه یکسان است؛ اما نگاره ها تفاوت هایی دارند که به دلیل داشتن تغییرات در بیان بصری حائز اهمیت هستند. پژوهش حاضر با هدف تحلیل و مقایسه دگرگونی های تصویرسازی نگاره ها می خواهد ژرف ساخت داستان را آشکار کند؛ از این رو به این پرسش می پردازد که نگارگران شاهنامه بایسنغری و طهماسبی، چگونه داستان نبرد کیخسرو با افراسیاب را به تصویر کشیده اند؟ شیوه تحلیل در این پژوهش، بین رشته ای است و از رویکرد ساختارگرایی با تکیه بر نظریه ولادمیر پراپ برای تحلیل متن و تصویر استفاده می شود. نتایج این پژوهش نشان می دهد که هر دو نگاره در تطبیق با شاهنامه فردوسی دچار دگرگونی ساختاری هستند. در این امر، دلایلی مانند متاثر شدن از هنجارهای سیاسی، نظامی، اجتماعی و مذهبی، همچون شرایط ایدئولوژیک حاکم بر زمانه و زمینه و اعتقادات شخصی پادشاهان به عنوان سفارش دهندگان و مکاتب حاکم بر نگارگری موثر بوده اند. همچنین سبک شخصی نگارگران در بروز ویژگی های تصویرسازی، سبب ایجاد دریافت متفاوت از داستان فردوسی شده است. این امر حاکی از نوعی دگرگونی ساختاری در عوامل بیرونی و درونی، از قبیل حذف شخصیت رستم، توس و سپس جانشینی شخصیت بایسنغرمیرزا به جای کیخسرو به عنوان قهرمان در نسخه بایسنغری و جانشینی شاه طهماسب به جای کیخسرو در نگاره نسخه طهماسبی است.

کلمات کلیدی:

نبرد کیخسرو با افراسیاب، شاهنامه بایسنغری، شاهنامه طهماسبی، ساختارگرایی، ولادمیر پراپ، بین رشته ای

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1618046>

